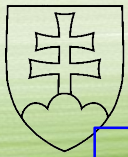

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ
A SKÚŠOBNÝ ÚSTAV
POĽNOHOSPODÁRSKY
V BRATISLAVE

Ing. Ivana Kurhajcová

riaditeľka / Odbor ochrany rastlín / Sekcia poľnohospodárskych vstupov a kontroly

**ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ
ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY
V BRATISLAVE**

Matúškova 21 | 833 16 Bratislava | Slovenská republika
+421 2 59 880 348 |

ivana.kurhajcova@uksup.sk | www.uksup.sk | <https://www.facebook.com/uksup.sk>

ochrana@uksup.sk

Obsah

- **Čo je to prieskum karanténnych škodcov Únie ? Aký je jeho význam ?**
- **Na ktoré škodlivé organizmy je prieskum zameraný ?**
- **Najvýznamnejší škodcovia**
- **Prehľad o zistených výskytoch**

Najvýznamnejšie činnosti Odboru ochrany rastlín⁵ ÚKSÚP (NPPO SR)

- **Vedenie registra** profesionálnych prevádzkovateľov s rastlinami, rastlinnými produktmi a inými predmetmi, a **udeľovanie oprávnení** na:
 - vydávanie RP + kontroly u prevádzkovateľov,
 - používanie značky na DOM v súlade s FAO ISPM 15 + kontroly u prevádzkovateľov,
- Metodické usmerňovanie kontrol zdravotného stavu **dovážaných** rastlín a rastlinných produktov na HKS a colných poštách,
- Metodické usmerňovanie kontrol zdravotného stavu rastlín a rastlinných produktov **vyprodukovaných na území SR v rámci sústavnej rastlinolekárskej kontroly,**

Najvýznamnejšie činnosti Odboru ochrany rastlín

- **Metodické riadenie inšpekcie pri vydávaní rastlinolekárskejších osvedčení,**
- **Signalizácia výskytu a ošetrovania proti škodlivým organizmom,**
- **PRIESKUMY vybraných KŠÚ - plánovanie a vyhodnocovanie, školenia FI, podávanie správ a hlásení do KOM,**
- **Pohotovostné plány pre prioritných škodcov**
- **Úradné kontroly internetového predaja rastlín a POR**
- **Metodické riadenie úradných kontrol POR - uvádzanie na trh, používanie, skladovanie a zneškodňovanie POR**

PRIESKUM VÝSKYTU KARANTÉNNÝCH ŠKODCOV ÚNIE

7

Na akých škodcov sú **PRIESKUMY** zamerané ? a prečo ?

Karanténni škodcovia Únie sú škodcovia, ktorí:

- sa nevyskytujú na vymedzených územiach EÚ a
- majú potenciál na preniknutie, usídlenie a šírenie.

Zoznamy škodcov sú uvedené právnych predpisoch EÚ pre oblasť zdravia rastlín. Výber škodcov a ich zaradenie podľa závažnosti negatívneho vplyvu v prípade prieniku a usídlenia je založený na výsledkoch hodnotenia, ktoré boli vykonané Spoločným výskumným centrom Komisie a Európskym úradom pre bezpečnosť potravín.

- ÚKSÚP ako NPPO SR vykonáva **PRIESKUMY** tých karanténnych škodcov Únie, ktorí majú možnosť prieniku, usídlenia, rozmnožovania a šírenia sa na našom území a **zároveň by v prípade výskytu mali významný hospodársky, environmentálny alebo sociálny vplyv na našu krajinu.**

Zameranie prieskumov škodlivých organizmov na Slovensku v roku 2023

- **PRIORITNÍ škodcovia Únie (16),**
- **Ostatní karanténni škodcovia Únie** nadväzujúci na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2031 o ochranných opatreniach proti škodcom rastlín a jeho vykonávacie predpisy **(54),**
- **Karanténny škodca chránenej zóny** (pre väčšinu územia Slovenska *Erwinia amylovora*) **(1),**
- **Nekaranténni škodcovia** – prieskum na zistenie prítomnosti, resp. veľkosti populácie na Slovensku **(12).**

SPOLU: 83 druhov škodcov

Prioritní škodcovia Únie

DELEGOVANÉ NARIADENIE KOMISIE (EÚ) 2019/1702 stanovuje **zoznam 20 prioritných škodcov** pre územie Únie. Patria sem škodcovia poľných a záhradníckych rastlín aj lesných drevín. Prioritou členských štátov EÚ je, aby sa prioritní škodcovia na územie EÚ nedostali, prípadne tí z nich, o ktorých je známe, že sa už na určitom území Únie vyskytujú, nerozšírili do nových oblastí.

- Prieskumy sa na území SK vykonávajú na tie druhy prioritných škodcov, u ktorých je pravdepodobnosť, že by sa v našich ekologických a klimatických podmienkach mohli usídlit' a ďalej šíriť. Ďalšou podmienkou je výber tých prioritných škodcov, ktorých hostitelia sú u nás pestovaní. Na SK vykonávame prieskumy na **16 prioritných škodcov**.

Zoznam prioritných škodcov Únie – prieskumy SK - 2023

P.č.	Druh škodlivého organizmu	Prioritní škodcovia – NMP 2023	
	Latinský názov	Slovenský názov	Zaradenie ŠO
1.	<i>Agrilus anxius</i>	krasoň brezový	škodca <i>Coleoptera</i> – <i>Buprestidae</i> (chrobáky – krasoňovité)
2.	<i>Agrilus planipennis</i>	krasoň jaseňový	škodca <i>Coleoptera</i> – <i>Buprestidae</i> (chrobáky – krasoňovité)
3.	<i>Anoplophora glabripennis</i>	fúzač ázijský	škodca <i>Coleoptera</i> – <i>Cerambycidae</i> (chrobáky – fúzačovité)
4.	<i>Anoplophora chinensis</i>	fúzač citrusový	škodca <i>Coleoptera</i> – <i>Cerambycidae</i> (chrobáky – fúzačovité)
5.	<i>Anthonomus eugenii</i>	kvetovka papriková	škodca <i>Coleoptera</i> – <i>Curculionidae</i> (chrobáky – nosáčikovité)
6.	<i>Aromia bungii</i>	fúzač (nemá SK názov)	škodca <i>Coleoptera</i> – <i>Cerambycidae</i> (chrobáky – fúzačovité)
7.	<i>Bactericera cockerelli</i>	méra (nemá SK názov)	škodca <i>Hemiptera</i> – <i>Triozidae</i> (polokrídlovce – méry)
8.	<i>Bactrocera dorsalis</i> syn. <i>Dacus dorsalis</i>	vrťivka (nemá SK názov)	škodca <i>Diptera</i> – <i>Tephritidae</i> (dvojkřídlovce – vrťivkovité)
9.	<i>Bursaphelenchus xylophilus</i>	hád'atko borovicové	hád'atko <i>Nematoda</i> – <i>Parasitaphelenchidae</i> – (hlístovce)
10.	<i>Conotrachelus nenuphar</i>	nosáčik (nemá SK názov)	škodca <i>Coleoptera</i> – <i>Curculionidae</i> (chrobáky – nosáčikovité)
11.	<i>Dendrolimus sibiricus</i>	priadkovec (nemá SK názov)	škodca <i>Lepidoptera</i> – <i>Lasiocampidae</i> (motýle – priadkovcovité)
12.	<i>Popillia japonica</i>	chrústovec japonský	škodca <i>Lepidoptera</i> – <i>Lasiocampidae</i> (motýle – priadkovcovité)
13.	<i>Rhagoletis pomonella</i>	vrťivka jabloňová	škodca <i>Diptera</i> – <i>Tephritidae</i> (dvojkřídlovce – vrťivkovité)
14.	<i>Spodoptera frugiperda</i>	mora (nemá SK názov)	škodca <i>Lepidoptera</i> – <i>Noctuidae</i> (motýle – morovité)
15.	<i>Thaumatotibia leucotreta</i>	obal'ovač (nemá SK názov)	škodca <i>Lepidoptera</i> – <i>Tortricidae</i> (motýle – obal'ovačovité)
16.	<i>Xylella fastidiosa</i>	nemá SK názov	baktéria

1. *Agrilus anxius* (krasoň brezový)

Hlavný hostiteľ:

rod breza

Čo sa kontroluje:

Kmeň a hlavné spodné konáre do maximálnej možnej výšky

Miesta prieskumu:

Verejná zeleň (parky, záhrady, mestská zeleň, priliehajúce lesné okraje, v blízkosti hlavných železničných tratí, prekladísk a miest kde sa spracováva a skladuje brezové drevo), miesta s dreveným obalovým materiálom, **škôlky s hostiteľmi a ich okolie v okruhu 500 m, záhradné centrá**, resp. miesta s predajom dreva alebo štiepky, rizikové oblasti

Obdobie pozorovania:

Najmä máj až september

Agrilus anxius (AGRLAX) - <https://gdeppol.it/>

**Pôvod: USA,
Kanada**

dospelé imágo

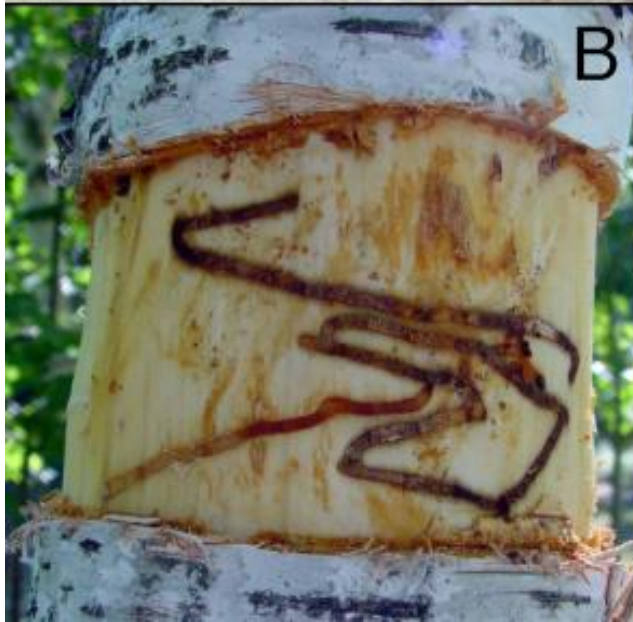
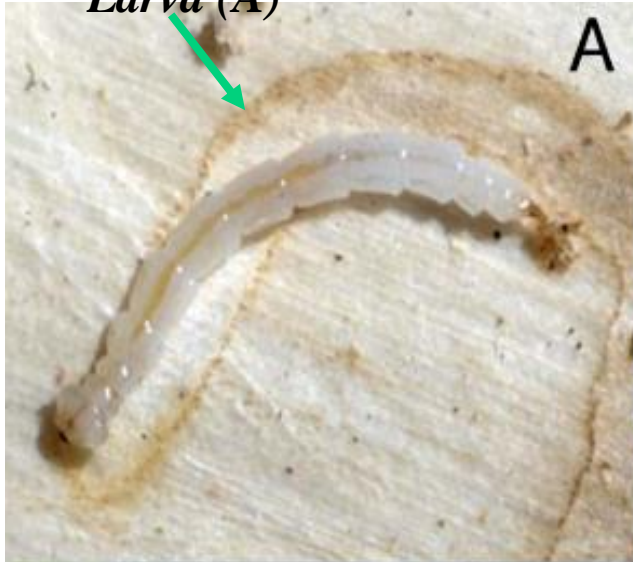

vajíčka

1. *Agrilus anxius* (krasoň brezový)

Larva (A)

symptomatické prejavy
(B-C)

Symptomatické prejavy:

- **žltnutie** a **opadávanie** listov napadnutých hostiteľských rastlín,
- odumieranie vetiev až celých stromov.
- dospelce v kôre vytvárajú **otvory v tvare písmena D**,
- na mieste otvorov niekedy vznikajú **malé nádorčeky**,
- **Larvy** vytvárajú **dlhé esovito zahnuté chodbičky**, ktoré sa s rastom lariev rozširujú a sú naplnené hnedými pilinami a trusom
- **napadnutie** postupuje **zdola stredom koruny**.

2. *Agrilus planipennis* (krasoň jaseňový)

Hlavný hostiteľ:

jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), jaseň úzkolistý (*Fraxinus angustifolia*), jaseň mannový (*Fraxinus ornus*), jaseň americký (*Fraxinus americana*), jaseň čierny (*Fraxinus nigra*), jaseň červený (*Fraxinus pennsylvanica*) (taktiež hostiteľ v Rusku a na Ukrajine), *Fraxinus platypoda*, *Fraxinus quadrangulata*, *Fraxinus velutina*, *Chionanthus virginicus* (považovaný za sekundárneho hostiteľa), *Fraxinus chinensis*, *Fraxinus latifolia*, *Fraxinus mandshurica* (*Fraxinus mandshurica* var. *japonica* x var. *rhyrachophylla*).

Čo sa kontroluje:

Kmeň a hlavné spodné konáre do maximálnej nožnej výšky

Miesta prieskumu:

Verejná zeleň (parky, záhrady, mestská zeleň, priliehajúce lesné okraje, výsadby pozdĺž hlavných ciest a železničných tratí, prekladísk a miest kde sa spracováva a skladuje brezové drevo), miesta s drevným obalovým materiálom, okraje lesných porastov, **škôlky s hostiteľmi, miesta so spracovávaním, skladovaním, predávaním jaseňového dreva, palivového dreva, štiepky a kôry a ich okolie v okruhu 500 m, rizikové oblasti, záhradné centrá**

**Pozor !!!
Reálna hrozba z
východných krajín !!!**

larva

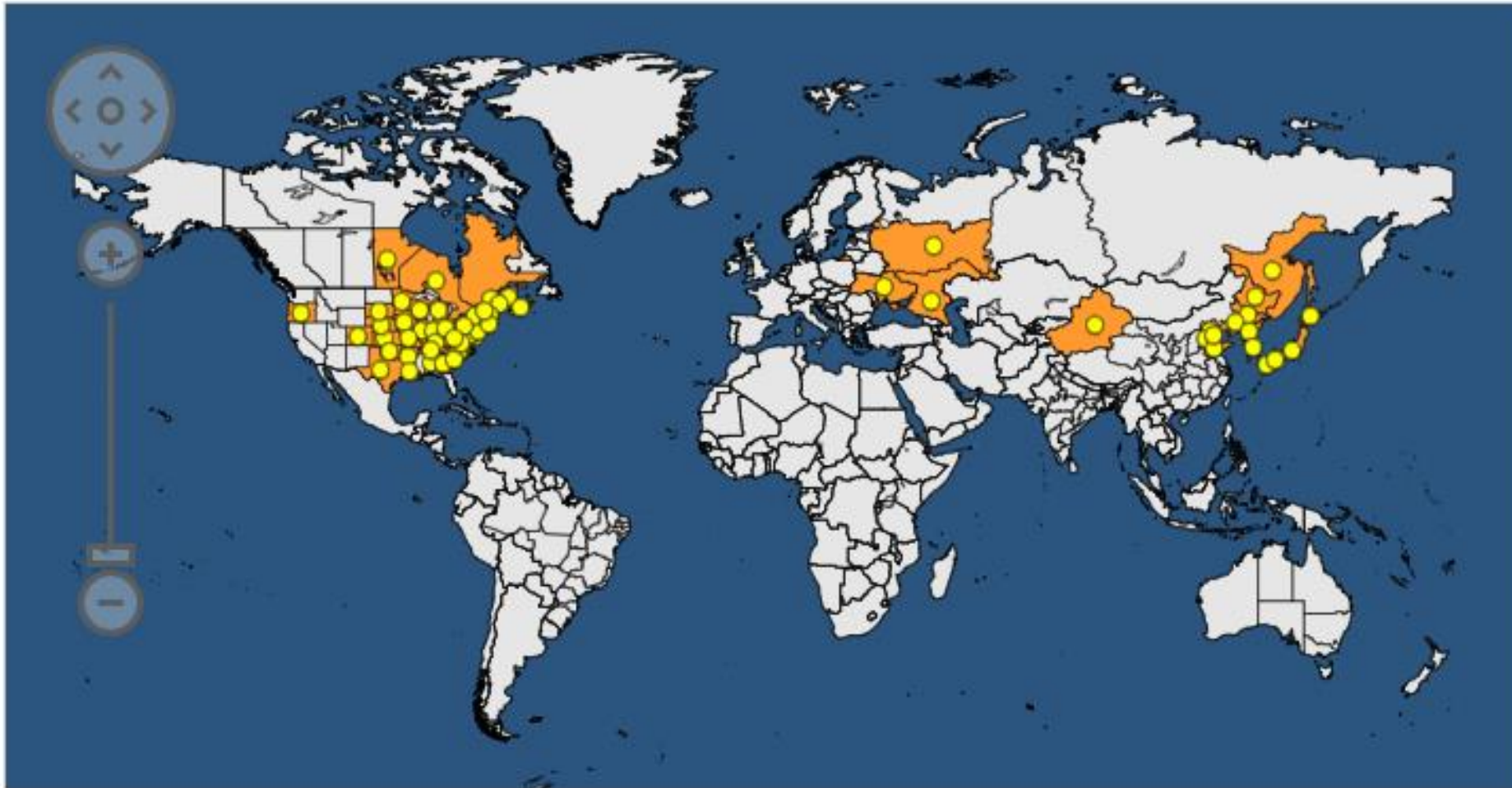

dospelé
imágo

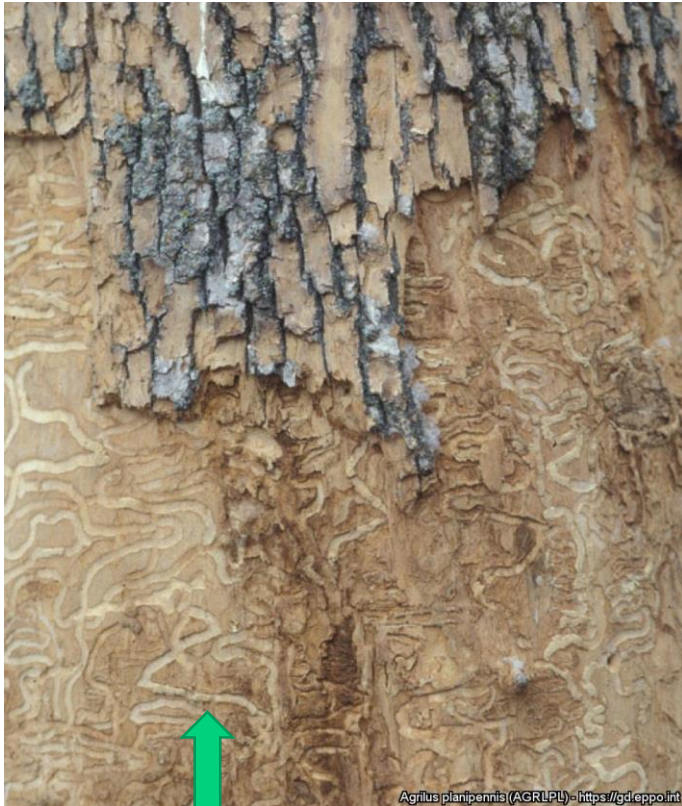

2. *Agrilus planipennis* (krasoň jaseňový)

2. *Agrilus planipennis* (krasoň jaseňový)

Agrilus planipennis (AGRLPL) - <https://gd.eppo.int>

Esovito zahnuté chodbičky

Výletové otvory

Agrilus planipennis (AGRLPL) - <https://gd.eppo.int>

Symptomatické prejavy:

- žltnutie a opadávanie listov
- larválne chodby v lyku naplnené trusom.
- výletové otvory v tvare písmena **D** (s priemerom 3 – 4 mm),
- neskôr **odumieranie konárov i celých stromov.**

Škodca sa spočiatku lokalizuje v horných častiach koruny stromov.

3. *Anoplophora glabripennis* (fúzač ázijský)

Hostiteľské druhy rastlín:

javor, pagaštan, albízia, jelša, breza, budleja, hrab, brestovec, cercidovník, lieska, hlošina, buk, jaseň, ibištek, jaseňovec, jabloň, melia, moruša, platan, topoľ, slivka, hruška, dub červený, agát, vrba, sofora, jarabina, lipa, brest.

Miesta prieskumu:

- dovoz rastlín vrátane bonsajov pôvodom z krajín;
- predajne kameňa + okolie s hostiteľskými rastlinami v okruhu približne 200 m;
- miesta spracovania dováženého dreva listnatých stromov; palivové drevo, štiepky, triesky, odpad z dreva, surové drevo a montované stavby z listnatého dreva; drevený obalový materiál vyrobený úplne alebo čiastočne z hostiteľských rastlín (listnatého dreva, hlavne z topoľa) – najmä spojený s dovozom kameňa alebo dlaždíc dovezených z krajín, v ktorých sa vyskytuje *A. glabripennis*;
- obchodná sieť (záhradné centrá);
- ovocné a lesné škôlky;
- ovocné sady;
- verejná zeleň, voľná príroda a výsadby pozdĺž hlavných ciest a železničných tratí

Pôvod: ÁZIA

larva

dospelé
imágo

3. *Anoplophora glabripennis* (fúzač ázijský)

Výletové
otvory
(*Anoplophora
glabripennis*)

© Franck Hérard

Anoplophora glabripennis (ANOLGL) - <https://gd.eppo.int>

Symptomatické prejavy:

- Larva vyžiera chodbičky v kambiu. Následne sa zavrtáva do dreva. Neskôr sú v dreve viditeľné široké oválne chodby, ktoré môžu byť ku koncu vývoja lariev až 3 cm široké. Následkom žeru lariev stromy odumierajú alebo slabnú, môžu byť napadnuté sekundárnymi škodcami.

- Charakteristickým symptómom je prítomnosť drevených triesok v mieste žeru lariev a výletových otvorov. *Anoplophora glabripennis* osídľuje najčastejšie horné časti kmeňa a silnejšie vetvy.

- Symptómami prítomnosti sú požerky na kmeni, pravidelné výletové otvory, ktoré sú okrúhle a majú priemer cca 1 cm.

4. *Anoplophora chinensis* (fúzač citrusový)

Hostiteľské druhy rastlín:

javor, pagaštan, jelša, breza, hrab, citrónovník, drieň, lieska, skalník, hloh, buk, lagerstrémia, jablň, platan, topoľ, *Prunus laurocerasus*, hruška, ruža, vrba, brest

Miesta prieskumu:

- dovoz rastlín (vrátane bonsajov) vo vnútrozemí
- dovoz drevených obalov a surového dreva vo vnútrozemí,
- ovocné a lesné škôlky
- ovocné sady
- záhradné centrá
- verejná zeleň a voľná príroda (parky a voľná príroda, súkromné záhrady, výsadby pozdĺž hlavných ciest a železničných tratí)

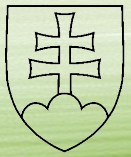

larva

**Pôvod: ÁZIA, hlavne
Čína**

dospelé
imágo

4. *Anoplophora chinensis* (fúzač citrusový)

Výletové otvory

Miesta po kladení vajíčok

Symptomatické prejavy:

- Následkom žeru lariev stromy **odumierajú** alebo **sú oslabené** a môžu byť **napadnuté sekundárne inými škodcami**.
- Charakteristickým symptómom je **prítomnosť drevených triesok v mieste žeru lariev a pri výletových otvoroch**.
- Príznaky napadnutia sú viditeľné predovšetkým **na bázi kmeňa a na koreňoch**.

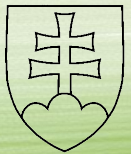
5. *Anthonomus eugenii* (kvetovka papriková)

Anthonomus eugenii (ANITEU) - <https://zdravpotrat.sk>

Hlavný hostiteľ:	Paprika ročná, paprika kríčkovitá, niektoré voľne žijúce druhy z rodu <i>Capsicum</i> spp., druhy z čeľade Ľuľkovité, baklažán, divé formy druhov rodu <i>Solanum</i> spp.
Čo sa kontroluje:	vizuálna kontrola sa zameria na zemiaky, papriku, durman, ľuľok čierny a sladkohorký
Miesta prieskumu:	<ul style="list-style-type: none">- obchodná sieť, sklady vrátane dovezených hostiteľských komodít (<i>Capsicum annuum</i>, <i>Capsicum frutescens</i>, <i>Solanum melongena</i>);- všetky skleníkové porasty a poľná zelenina, resp. poľné porasty;- baliarne a triedičky čerstvej zeleniny a miesta, kde sa likviduje nepredaná a poškodená zelenina.

**Pôvod: Mexiko,
stredná Amerika**

5. *Anthonomus eugenii* (kvetovka papriková²²)

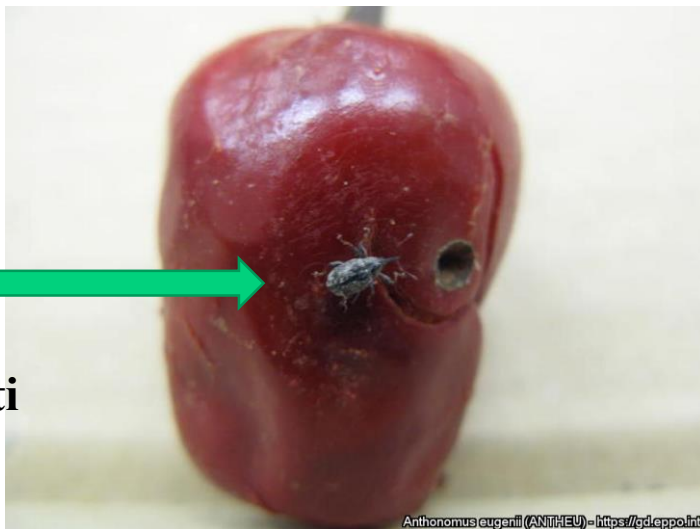
Vpichy na kvetoch

Jazvy na plodoch
po kladení vajíčok

larva *Anthonomus eugenii*

Dospelý jedinec
Anthonomus eugenii a
symptomatický
prejav prítomnosti
škodcu

Symptomatické prejavy:

- skorými príznakmi sú **malé otvory v nezrelých plodoch** a **malé kruhové alebo oválne otvory** (2-5 mm) **na listoch**.
- požer lariev môže viesť **k zmene farby a deformácii plodu**. Po rozrezaní napadnutého plodu sú **viditeľné príznaky po požere a prítomnosť samotnej larvy**. V prípade nedostatku plodov a kvetov sa **dospelce živia listami alebo stonkami** hostiteľských rastlín bez toho, aby spôsobili značné škody.

6. *Aromia bungii* (fúzač)

Hlavný hostiteľ:

rod *Prunus* (čeľaď *Rosaceae*), najmä broskyne, marhule, v menšej miere slivky a čerešne s výnimkou vavrínovca lekárskeho (*Prunus laurocerasus* L.).

Čo sa kontroluje:

Vizuálna kontrola všetkých druhov rodu *Prunus*

- záhradné centrá;
 - všetky ovocné škôlky;
 - kontrola rastlín určených na výsadbu rodu *Prunus* spp.
 - palivové drevo, štiepky, triesky, odpad z dreva, surové drevo, polená, kláty, piliny, drevo z druhov rodu *Prunus*, rezané alebo štiepené pozdĺžne, krájané alebo lúpaní, tiež hobľované, brúsené pieskom alebo spájané na koncoch, s hrúbkou presahujúcou 6 mm; drevený obalový materiál vyrobený úplne alebo čiastočne z hostiteľských rastlín;
 - všetky ovocné sady;
- Miesta prieskumu:**
- verejná zeleň, voľná príroda,
 - výsadby pozdĺž hlavných ciest.

**Pôvod: ÁZIA, hlavne
Čína, Mongolsko**

6. *Aromia bungii* (fúzač)

Prítomnosť larvy
Aromia bungii

Symptomatické prejavy:

- dochádza k **strate produkcie ovocia** a **oslabeniu stromov**,
- **tvorba výstupných otvorov**.

Larva *Aromia bungii*

7. *Bactericera cockerelli*

Psyllid adult

Hlavný hostiteľ:

Najmä rastliny z čeľade *Solanaceae*. Napáda, množí a vyvíja sa na pestovaných a burinných druhoch a to vrátane poľných plodín ako sú zemiaky (*Solanum tuberosum*), rajčiaky (*Solanum lycopersicum*), paprika (*Capsicum annuum*), baklažán (*Solanum melongena*), tabak virgínsky (*Nicotiana tabacum*). Vyvíja sa a množí na niektorých druhoch z čeľade *Convolvulaceae*, vrátane pupenca roľného (*Convolvulus arvensis*). Hostiteľom je aj povojník batátový (*Ipomoea batatas*), kustovnica (*Lycium*), mäta (*Mentha*) a ďalšie druhy.

Miesta prieskumu:

Všetky porasty konzumných zemiakov, rýchliarne (celoročne), záhradné centrá

**Pôvod: juhozápad USA,
Mexiko**

7. *Bactericera cockerelli* ÚKSÚP

26

Vajíčka

Bactericera cockerelli (PARZCO) - <https://gd.eppo.int>

Dospelc *Bactericera cockerelli*

Biele výlučky

Nymfy

Vajíčka škodcu

Príznaky na zemiakoch

Bactericera cockerelli (PARZCO) - <https://gd.eppo.int>

Symptómy na paprike

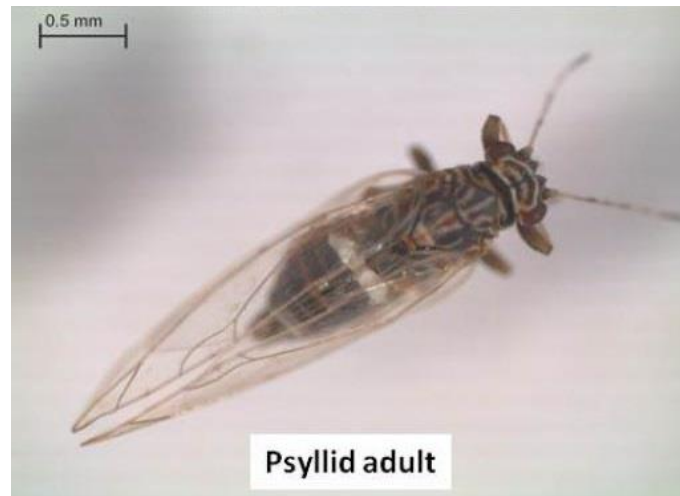

Bactericera cockerelli (PARZCO) - <https://gd.eppo.int>

7. *Bactericera cockerelli* ÚKSÚP 27

*Sfarbenie tela dospelcov je spočiatku bledo zelené,
neskôr tmavne až čierne.*

Symptomatické prejavy:

- charakteristické príznaky napadnutia na *nadzemných častiach zemiakov a rajčiakov* sú **spomalený rast, vzpriamenosť nových listov, chloróza, fialovenie mladých listov, skracovanie a zhutňovanie listov, stáčanie listov smerom nahor pozdĺž celej rastliny, skrátene a zhrubnuté terminálne internódiá, množstvo malých, nízko kvalitných plodov.**

- **listy** sú pokryté **belavými kôpkami lepkavej medovice.**

- symptómy na **podzemných častiach** zahŕňajú veľké množstvo **maličkých zdeformovaných hl'úz**. Ďalšie symptómy na hl'uzách zemiakov súvisia s prenášaním *Candidatus liberibacter solanacearum* - odumieranie stolonov, zhnednutie cievnych zväzkov, tmavé nevzľadné pružky na reze hl'uzou. Po vypražení sa tieto symptómy zvyrazňujú a lupienky alebo hranolčeky vyrobené z napadnutých zemiakov majú na povrchu veľmi tmavé škvrny alebo pruhy, čím sa stávajú pre komerčné použitie neakceptovateľné.

8. *Bactrocera dorsalis* (syn. *Dacus dorsalis*) (vrtivka)

Hlavný hostiteľ:	Mango, liči, banán, paprika, pomaranč, citrón, limetka, melón, uhorka, paradajka, jabloň, avokádo, višňa, slivka, broskyňa, nektárinka, baklažán, figa, hruška a mnoho ďalších
Čo sa kontroluje:	Plody a to od obdobia intenzívneho rastu až do zberu
Miesta prieskumu:	Ovocné sady, všetky ovocné škôlky, obchodná sieť, trhy s predajom ovocia, výsadby hostiteľov pozdĺž ciest, verejná zeleň, voľná príroda, vinice, poľné porasty, rýchliarne, rizikové oblasti, baliarne a triedičky čerstvého ovocia a miesta, kde sa likviduje nepredané a poškodené ovocie.

**Pôvod: USA,
zavlečený do Ázie,
Oceánie, Afriky**

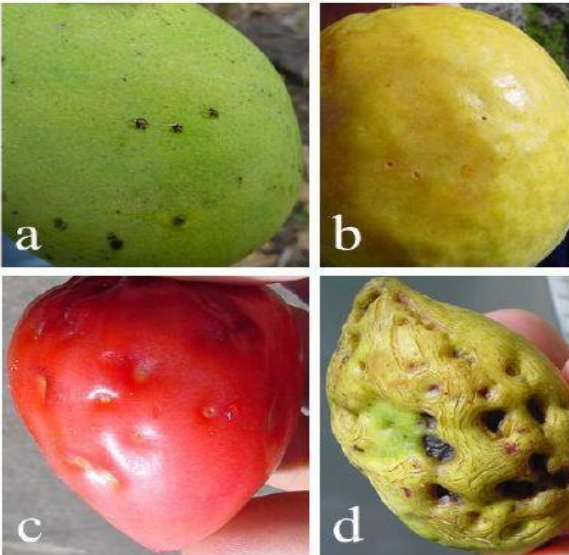
8. *Bactrocera dorsalis*

Larva *Bactrocera dorsalis* na grapefruited

Symptomatické prejavy:

- ovocie vykazuje znaky **prepichnutia šupky**,
- ovocie s vysokým obsahom cukru môže **vylučovať sladkú kvapalinu** v mieste kladenia vajíčok.

Príznaky po kladení vajíčok na rôznych druhoch ovocia

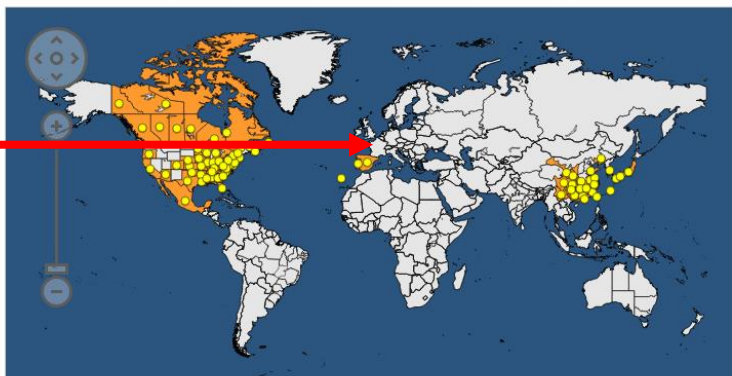
9. *Bursaphelenchus xylophilus* (hád'atko borovicové)

Rozlišujeme:

- ❖ **Náchylné dreviny** – dreviny (okrem plodov a semien) jedľa, céder, smrekovec, smrek, borovica, duglaska a jedľovec,
- ❖ **Náchylné drevo** - drevo ihličnanov (*Coniferales*) okrem spíleného dreva a guľatiny rodov tis a tuja,
- ❖ **Náchylnú kôru** - kôru ihličnanov.

Status v rámci EÚ: prítomný
v Portugalsku a Španielsku

Pôvod: Severná
Amerika

Zábery z Portugalska

Napadnutie stromov *Pinus* spp.
v Japonsku

Vektor *Monochamus* spp.

Doprevádzajúcim znakom usychania je
infekcia a šírenie drevokazných húb,
ktoré spôsobujú tzv. modranie dreva

10. *Conotrachelus nenuphar*

Hlavný hostiteľ:

marhuľa obyčajná, čerešňa vtáčia, višňa, slivka domáca, marhuľa japonská, broskyňa obyčajná, slivka japonská a ďalšie druhy *Prunus* spp. Hostiteľom je tiež rastlina jablň domáca, čučoriedka. Škodca môže napadnúť aj ríbezľu egrešovú, hloh, dlu, hrušku obyčajnú, muhovník stromovitý, muhovník kanadský a vinič okrúhlostý.

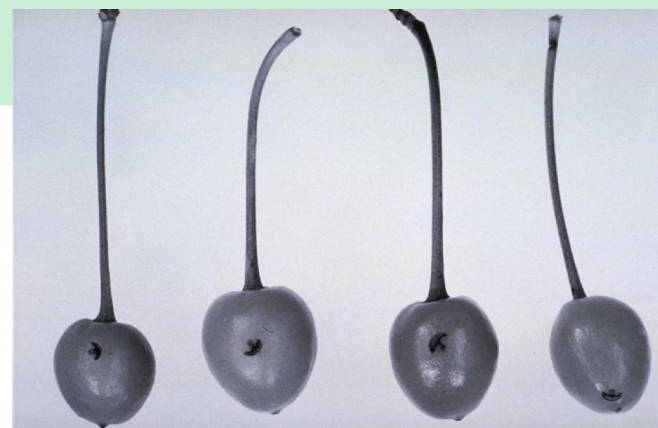
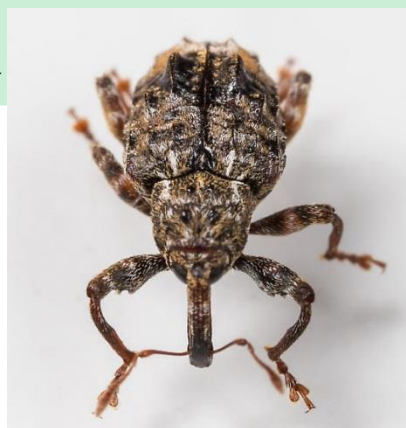
Miesta prieskumu:

- ovocné sady
- obchodná sieť
- ovocné škôlky
- dovoz čerstvých ovocných komodít
- obchodná sieť, trhy s predajom ovocia
- baliarne a triedičky čerstvého ovocia a miesta, kde sa likviduje nepredané a poškodené ovocie
- verejná zeleň (parky, botanické záhrady, záhradkárske osady a výsadby pozdĺž hlavných ciest)
- voľná príroda

@conotrachelus_nenuphar (@CONUNE) - https://gl.cappad

**Pôvod: Severná
Amerika**

@conotrachelus_nenuphar (@CONUNE) - https://gl.cappad

10. *Conotrachelus nenuphar*

Symptomické prejavy:

- **Povrch** ovocia môže byť **zjazvený alebo zdeformovaný** pri žere a kladení vajíčok dospelými nosákmi a celé ovocie môže byť kompletne zničené činnosťou lariev.
- Väčšina napadnutých plodov **predčasne opadáva**, ale tento jav môže byť čiastočne maskovaný normálnym skorým opadom z fyziologických príčin. Čerešne môžu na stromoch hniť.
- Poškodenie požerom na listoch a kvetoch zvyčajne nie je významné. Okrem toho poškodenie môže spôsobiť napadnutie ovocia hnedou hnilobou.
- Na spodnej strane spadnutého ovocia opusteného larvami sú bežné malé **výstupné otvory**. Ovocie okrem čerešní a višní predčasne opadáva.

Symptómy po kladení vajíčok

Symptómy na jablkách

11. *Dendrolimus sibiricus* (priadkovec)

Hlavný hostiteľ:	jedľa, smrekovec, smrek, borovica, jedľovec, duglaska tisolistá
Čo sa kontroluje:	kontroluje sa kmeň a hlavné spodné konáre do maximálnej možnej výšky,
Miesta prieskumu:	<ul style="list-style-type: none">- verejná zeleň,- voľná príroda a miesta s dreveným obalovým materiálom;- dovoz hostiteľských rastlín určených na výsadbu a kôry;- lesné a okrasné škôlky- rezané konáre stromov, vrátane vianočných stromčekov;- spracovatelia dreva, miesta nakládky a skladovacie priestory dreva.
Obdobie pozorovania:	Najmä máj až október

Pôvod: **ÁZIA**, Čína, Severná Kórea
Južná Kórea, Mongolsko,
Kazachstan, najmä Rusko –
európskej časti Ruska, Východná
a Západná Sibír, Ďaleký Východ.

11. *Dendrolimus sibiricus* (priadkovec)

Dendrolimus sibiricus (DENDSI) - <https://gdleppolint>

samička

UGA1241015

vajíčka

UGA1335018

larva

Symptomatické prejavy:

- požieraním ihlíc dochádza k **oslabovaniu stromov**,
- pri silnom výskyte postupne dochádza k **rednutiu, slabnutiu až odumieraniu** hostiteľských rastlín.

12. *Popillia japonica* (chrústovec japonský)

Hlavný hostiteľ:

larva

javor, javor mliečny, pagaštan konský, ibiš ružový, ibiš, asparágus lekársky, *Betula populifolia*, gaštan americký, sója fazuľová, ibištek sýrsky, orech čierny, myrta kreповá, jabloň domáca, lucerna siata, pavinič päťlistý, topoľ, slivka, slivka domáca, broskyňa obyčajná, dub, ruža, lipa, brest (*Ulmus americana*, *U. procera*), vinič, kukurica, prhl'ava, lieska obyčajná, fazuľa záhradná, vistéria, aktinídia, jelša lepkavá, viničovec japonský, *Berchemia racemosa*, gaštan japonský, šachorovité, dioskórea jedlá, pohánkovec ovíjavý, jahoda ananásová (*Fragaria x ananassa*), chmeľ obyčajný, jabloň malvíčkatá, slez nizučký, melia japonská, bazalka pravá, pupalka dvojročná, pavinič, horčiaky, platany, orličník obyčajný, rebarbora pontická, agát biely, vrba košíkárská, rajčiak jedlý, Puľok baklažánový, d'atelina lúčna a ďalšie.

Čo sa kontroluje:

vizuálna kontrola všetkých hostiteľských druhov – jablone, broskyne, slivky, čerešne, maliny a vinič

Miesta prieskumu:

verejná zeleň, voľná príroda a výsadby pozdĺž hlavných ciest a železničných tratí na týchto hostiteľoch, všetky škôlky, v ktorých sa vykonávajú úradné kontroly a v prípade podozrenia sa odoberajú úradné vzorky; vinice, poľné porasty; obchodná sieť (záhradné centrá); všetky intenzívne ovocné sady

**Pôvod: Čína,
Japonsko, zavlečený
USA, India, juh Európy**

12. Popillia japonica
(chrústovec japonský)

12. *Popillia japonica* (chrústovec japonský)

Popillia japonica
na sóji

Popillia japonica (POPIJA) - <https://gd.eppo.int>

požerky
na listoch viniča

Popillia japonica (POPIJA) - <https://gd.eppo.int>

Popillia japonica
na viniči

Popillia japonica (POPIJA) - <https://gd.eppo.int>

Trávnik
poškodený
larvami
škodcu

13. *Rhagoletis pomonella* (vrtivka jabloňová)

Hlavný hostiteľ:

jabloň a hloh. Zriedkavejšie škodca napáda aróniu jahodovolistú, skalník, druhy z rodu *Prunus*, hlohyňu, hrušku, ružu a jarabinu. Ázijská hruška sa tiež považuje za hostiteľa.

Čo sa kontroluje:

vizuálna kontrola jabloní a rodu *Prunus* sp.

Miesta prieskumu:

- obchodná sieť vrátane dovezených rastlín a plodov,
- trhoviská s predajom čerstvého ovocia;
- baliarne a triedičky čerstvého ovocia a miesta, kde sa likviduje nepredané a poškodené ovocie;
- verejná zeleň (aj výsadby pozdĺž hlavných ciest) a voľná príroda;
- všetky ovocné škôlky,
- všetky intenzívne ovocné sady.

Rhagoletis pomonella (RHAGPO) - <https://gd.eppo.int>

Rhagoletis pomonella (RHAGPO) - <https://gd.eppo.int>

Rhagoletis pomonella (RHAGPO) - <https://gd.eppo.int>

**Pôvod: Severná
Amerika**

14. *Spodoptera frugiperda*

Hlavný hostiteľ:

Hlavnými hostiteľskými druhmi, resp. komoditami sú plody papriky, momordiky, *Solanum aethiopicum*, Ťuľka veľkoplodého a baklažánu a rastliny, kultúry rastlinných tkanív, semená a zrná kukurice s pôvodom v tretích krajinách, okrem Švajčiarska. Okrem toho škodca napáda aj rôzne druhy tráv, ryžu, cirok a cukrová trstina. Škodca bol pozorovaný aj na rastlinách z čeľade kapustovité, tekvicovité, lucerne, cibuli, fazuli, sladkých zemiakoch, rajčiakoch a rôznych druhoch z čeľade Ťuľkovitých. Záchyty sú známe aj z rôznych okrasných rastlín, ako napr. karafiáty a pelargónie.

Miesta prieskumu:

- rýchliarne
- **obchodná sieť** vrátane dovezených hostiteľských komodít (rod paprika (*Capsicum*), momordika (*Momordica*), druh *Solanum aethiopicum*, Ťuľok veľkoplodý (*Solanum macrocarpon*), baklažán (*Solanum melongena*) a kukurica (*Zea mays*)

larva

**Pôvod: Severná
Amerika**

dospelé
imágo

14. *Spodoptera frugiperda*

*Sprievodné znaky
prítomnosti škodcu*

Príznaky poškodenia:

Kukuričné listy sú zožraté, majú poškodené okraje, možno na nich pozorovať larválny trus. Mladé larvy skeletonizujú listovú plochu medzi žilami. Rastliny do veku 30 dní môžu byť na báze odhryznuté činnosťou veľkých lariev, teda húseníc. Staršie rastliny môžu mať klasy napadnuté larvami, ktoré vrtajú do zrn kukurice.

Na **rastlinách rajčín** môžu byť púčiky a vegetačné vrcholy zožraté a plody poprepichované.

15. *Thaumatotibia leucotreta* (obaľovač)

Hlavný hostiteľ:

paprika, bavlník a *Citrus*, ďalej sú to broskyňa, kukurica, dub letný, baklažán, vinič hroznorodý, ricín obyčajný, ruže, makadamové orechy, avokádo a ricín, menej významné sú kakao, karambola, kávovník, guáva, liči, ebenovník, hurmikaki, granátové jablko a fazuľa.

Čo sa kontroluje:

kontrola významných hostiteľov

Miesta prieskumov:

- kontrola dovozov hostiteľských rastlín, plodov a kvetov;
- škôlky,
- obchodná sieť (záhradné centrá);
- porasty papriky (najmä v rýchliarňach) a kukurice;
- trhy s čerstvým ovocím, kde sa manipuluje s hostiteľským ovocím;
- vinice,
- ovocné sady
- baliarne a triedičky čerstvého ovocia a miesta, kde sa likviduje nepredané a poškodené ovocie.

Obdobie pozorovania:

Najmä máj až september

Pôvod: Afrika

15. *Thaumatotibia leucotreta* (obaľovač)

Symptomatické prejavy:

- škody spôsobujú larvy **požerom vo vnútri plodov**,
- poškodenia požerom môžu následne vytvoriť vstupnú bránu pre **sekundárnu bakteriálnu alebo hubovú infekciu**.

**Larva *Thaumatotibia leucotreta*
vo vnútri
a na povrchu mandarínky**

16. *Xylella fastidiosa*

Hlavný hostiteľ:

V našich podmienkach medzi ekonomicky najvýznamnejšie a prioritne kontrolované druhy zaradujeme vinič hroznorodý, ako aj dva podpníkové druhy viniča (*V. labrusca*, *V. riparia*), ďalej je to mandľa obyčajná, broskyňa obyčajná, slivka domáca, slivka čerešňoplodá, hruška hruškolistá, moruša červená a rastlín lucerny siatej a *Polygala myrtifolia*. Podľa vykonávacieho nariadenia Komisie 2020/1201 sa predpokladá, že niekoľko hostiteľských rastlín *Xylella fastidiosa* predstavuje väčšie riziko v porovnaní s inými druhmi. Ide o: kávovník, levanduľa zúbkatá, oleander obyčajný, oliva európska, horčinka *Polygala myrtifolia* L., mandľa obyčajná, rozmarín a vinič. Prieskumy je preto potrebné zamerať aj na tieto druhy!

Miesta prieskumov

- rodiace výsadby (vinohrady, sady)
- viničové, okrasné, lesné, ovocné škôlky a ich okolie
- veľkosklady, obchodná sieť
- lesy a voľná príroda
- parky
- zanedbané a opustené miesta s hostiteľmi
- výsadby pozdĺž hlavných ciest a železničných tratí
- botanické záhrady, poľné porasty a skleníky

**Pôvod: ÁZIA, AMERIKA,
zavlečená do Európy**

16. *Xylella fastidiosa*

Opis príznakov *Xylella fastidiosa* na **viniči**

- Listová spála, t.j. náhle uschnutie a zhnednutie okrajovej časti listovej čepele, zatiaľ čo susediace pletivo zožltne alebo sčervenie.
- Vyschnutie sa rozšíri na celý list, ktorý sa skrúti a opadne, avšak stopka ostáva na výhonku.
- Letorasty dozrievajú nepravidelne a sú na nich zjavné veľké plochy hnedého a zelenkastého pletiva.
- V ďalších rokoch po infekcii sa na kroch tvoria zakrpatené chlorotické letorasty. **Infikované kry zriedka prežívajú jeden až dva roky po infekcii.**

16. *Xylella fastidiosa*

Opis príznakov *Xylella fastidiosa* na **broskyni**

Xylella fastidiosa na broskyni

- Tvorba tzv. bakteriálnej zakrpatenosti broskyne
- Koruna infikovaných stromov je horizontálne sploštená, tvaru dáždnika, čo je dôsledkom skrátenia internódií a nápadného horizontálneho rastu letorastov.
- Olistenie je nezvyčajne husté, listy sú tmavo zelené.
- Zakrpatenosť je najzjavnejšia v prípade mladých rastlín. Ďalším príznakom je predčasné kvitnutie a zmenšenie plodov.
- **Vo všeobecnosti rodia infikované stromy plody polovičnej veľkosti; celkovo je úroda zredukovaná o 80-90 %.**

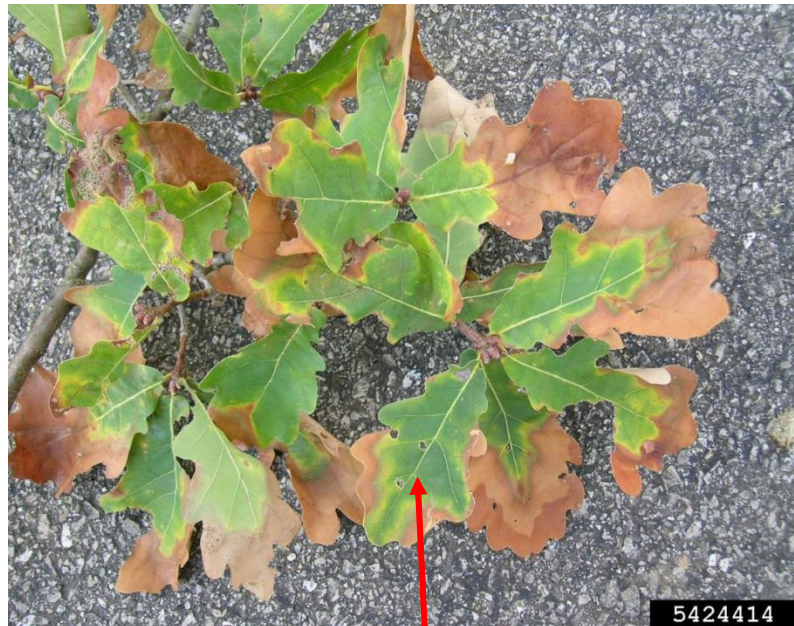
Spoločné symptómy prítomnosti *Xylella fastidiosa* na **všetkých** **hostiteľských rastlinách**

- Zhnednutie cievnych zväzkov na priereze výhonkom.

Tento príznak sa však nemusí vyskytovať po celej dĺžke výhonku.

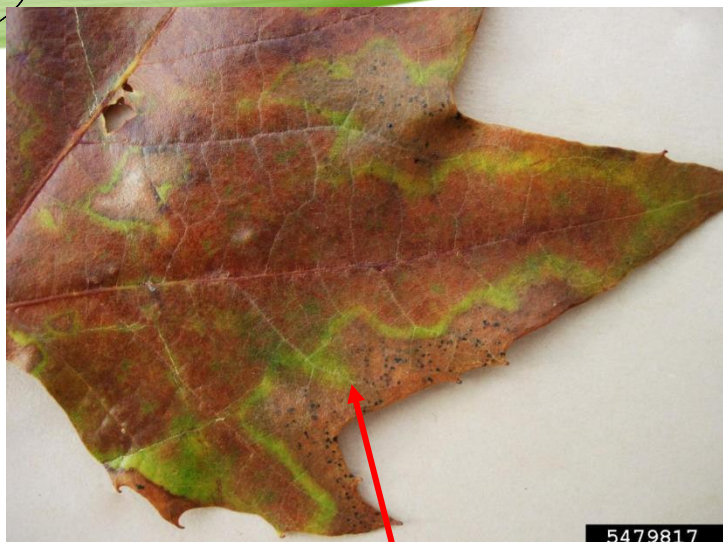
Príznaky - čerešňa

Príznaky - dub

Príznaky - oleander

Príznaky - platan

Príznaky - *Polygala myrtifolia*

Príznaky - mandľa

Príznaky - kávovník

**Príznaky
—
levandula
x allardi**

VÝSKYTY KŠŮ A PRVÝKRÁT POTVRDENÉ VÝSKYTY ŠO

2020

Clavibacter sepedonicus (baktériová krúžkovitosť zemiaka): 3 PV

Globodera spp. (háďatko zemiakové): 2 PV

Erwinia amylovora (spála jadrovín): 2 PV

Prvýkrát potvrdené výskyty ŠO:

Rhagoletis batava (vrtivka rakytníková, okres Stará Ľubovňa) – nekaranténny ŠO ★

Dickeya solani (hľuzy zemiakov, v okrese Kežmarok) – RNKŠ

*PV – pozitívna vzorka

2021

Clavibacter sepedonicus (baktériová krúžkovitosť zemiaka): 1 PV

Synchytrium endobioticum (rakovinovec zemiakový): 1 PV

Plum pox virus (vírus šarky sliviek, **RNKŠ**): 5 PV

Prune dwarf virus (vírus zakrpatenosti slivky, **RNKŠ**): 2 PV

Prvýkrát potvrdené výskyty KŠŮ:

Grapevine flavescence dorée phytoplasma (zlaté žltnutie viniča): 2 PV

Tobacco ringspot virus (vírus krúžkovitosti tabaku, na paprike): 1 PV

Rhizoeus hibisci - *Ripersiella hibisci* (červec na *Rhapis excelsa* – okrasná črepníková rastlina): 1 PV ★

Tomato brown rugose fruit virus (tobomavírus napádajúci rajčiaky – ToBRFV): 6 PV

2022

Erwinia amylovora (spála jadrovín): 3 PV

Tomato leaf curl New Delhi virus (Vírus kučeravosti listov rajčiaka New Delhi): 1 PV

Grapevine flavescence dorée phytoplasma (zlaté žltnutie viniča): 4 PV

Globodera (háďatko zemiakové): 1 PV

Rhagoletis cingulata (vrtivka americká): 1 PV

Rhagoletis batava (vrtivka rakytníková): 5 PV

Plum pox virus (vírus šarky sliviek, **RNKŠ**): 1 PV

Pear decline phytoplasma (fytoplazma chradnutia hrušky, **RNKŠ**): 6 PV

Prvýkrát potvrdený výskyt ŠO

Orientalis ishidae (ORIEIS) – BA-Devín

Oznamovacia povinnosť článok 14 a 15 VN KOM 2016/2031

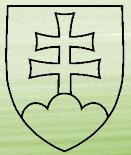
Týka sa oznamovania/nahlasovania:

- KŠÚ (príloha II VNK 2019/2072, prioritní škodcovia sú podmnožinou danej prílohy)
- škodlivých organizmov, na ktoré sa vzťahujú osobitné vykonávacie rozhodnutia Komisie a
- KŠ CHZ.

Kedy nie je potrebné oznamovať výskyt škodcu?

- ✓ V prípade výskytu škodcu zisteného v zamorenej zóne a vymedzenej oblasti na zamedzenie šírenia týchto škodcov

Oznamovaciú povinnosť majú profesionálni prevádzkovatelia aj fyzické osoby-nepodnikatelia

Ako to prebieha v prípade potvrdenia výskytu KŠÚ

Povinnosti ÚKSÚP ako NPPO

Pozitívna vzorka na KŠÚ

Rozhodnutie s
rastlinolekáorskými
opatreniami (likvidácia)

Dohľad nad
vykonaním likvidácie

Následný zvýšený
prieskum

Zaslanie hlásenia cez
e-systém EUROPHYT (info
pre všetky ČŠ)

Zber údajov - globálna
databáza EPPO
<https://gd.eppo.int/>

Rhagoletis batava (RHAGBA)

MENU

- [Overview](#)
- [Distribution](#)
- [Host plants](#)
- [Reporting](#)

Distribution details in Slovakia

Situation

Current pest situation evaluated by EPPO on the basis of information dated 2020: Present, few occurrences

First recorded in: 2020

Pest status declared by NPPO: Present, only in some parts of the Member State concerned (2022-10)

Comments

NPPO (2020): first observed on *Hippophae rhamnoides* in Plavec (Východné region). It was recommended to do monitoring with yellow sticky traps and to reduce pest population. Transient, actionable, under surveillance.

NPPO (2021): caught in a trap for monitoring *Rhagoletis pomonella* in Čirč (region of Prešovský)

NPPO (2022): trapped in *Hippophae rhamnoides* field in Beckov (Trenčiansky region) and in Veľké Ripňany (Nitriansky region). Present, only in some parts of the Member State concerned.

References

* NPPO of Slovakia (2020-11, 2021-06, 2022-10).

Situation in neighbouring countries

Country	State	Status	
Czech Republic		Present, restricted distribution	view...
Hungary		Present, no details	view...
Poland		Present, no details	view...

2020 *Rhagoletis batava* (vrčivka rakytňiková, okres Stará Ľubovňa)

EPPO Global Database

Search by name or EPPO Code... Go!

advanced search...

Login

Register

Home

Standards -

Photos -

Reporting Service

Explore by -

EPPO GD Desktop

Download user guide

Ripersiella hibisci (RHIOHI)

červec na Rhapis excelsa – okrasná črepníková rastlina

MENU

- Overview
- Distribution
- Host plants
- Host commodities
- Categorization
- Reporting
- Photos
- Documents

Distribution details in Slovakia

Situation

Current pest situation evaluated by EPPO on the basis of information dated 2021: Absent, pest eradicated
Pest status declared by NPPO: Absent, pest eradicated (2021-07)

Comments

EPPO Reporting Service (2021/151) : found during tracing-forward studies on Rhapis excelsa imported from an infested nursery in Italy. All plants were destroyed and the pest is now considered eradicated.

References

* NPPO of Slovakia (2021-07).

Contact EPPO

EPPO Website

EPPO Data Services

EPPO Codes categories

Sitemap

Ďakujem za pozornosť